

Vandaag

Interactief
**Jongeren
ervaren Afrika**

Interview
**Levendige kerk
in Pakistan**

Standplaats
Kameroen

**KERK IN
ACTIE
GIRO456**

Protestantse Kerk

Nieuwjaarswens

Als je gelooft in de macht
van een open hand;
als je gelooft, dat wat mensen vereent
belangrijker is dan wat verdeelt;
als onrecht dat anderen wordt aangedaan
je even boos maakt
als wanneer dat jezelf betreft;
als je kritiek weet te accepteren
zonder je te verdedigen
en er je profijt mee weet te doen;
als je zomaar tijd hebt voor anderen;
als je gelooft dat verschillend zijn
rijkdom inhoudt en geen gevaar;
als een kind je nog kan ontwapenen;
als een vreemdeling
nog als een broer voor je is;
als je je kunt inzetten voor onderdrukten
zonder de held uit te hangen:
ja, dan zal volgend jaar vrede brengen;
dan zal volgend jaar mooi zijn,
dan zal volgend jaar gezegend zijn,
en een heel jaar vol hoop zijn.

*Ya Mutuale-Balume, West-Afrika
(uit: Geef ons heden ons dagelijks brood.
Bidden met de armen, Jan Brock,
Nederlandse Missieraad, p. 120)*

Kind tijdens spelletjesdag, Mozambique
Foto: Deelnemer jongerenreis Mozambique

Colofon

VANDAAR, 2E JAARGANG, 2008, NO. 4

Vandaar biedt informatie aan gevers over het werk van Kerk in Actie en ICCO en legt verantwoording af over de besteding van de gelden voor projecten. Het magazine verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december en wordt gratis toegezonden aan hen die het werk van Kerk in Actie financieel ondersteunen.

KERK IN ACTIE EXPRESS

Wilt u op de hoogte blijven van het werk dat we met uw steun kunnen doen? Geef u dan op voor de maandelijkse e-mail-nieuwsbrief Kerk in Actie Express via www.kerkinactie.nl/express.

UITGEVER

Vandaar is een uitgave van Kerk in Actie, die namens de Protestantse Kerk in Nederland het missionaire en werelddiaconale werk uitvoert. Dit in samenwerking met ICCO, de interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking.

REDACTIE

Renate Barendregt, Paula van Cuilenburg (eindred.), Peter Goudkamp, Henk van IJken, Hanan Nhass, Freek Visser (fotored.)

REDACTIEADRES

Postbus 456, 3500 AL Utrecht
E-mail: j.van.cuilenburg@kerkinactie.nl

OPMAAK EN DRUK

Interface Communicatie, Ede
Koninklijke BDU, Barneveld

ADMINISTRATIEADRES

Adreswijzigingen kunt u doorgeven aan:
Donateursadministratie Kerk in Actie,
Postbus 456, 3500 AL Utrecht of
tel.nr.: (030) 880 13 38,
e-mail: adressen@kerkinactie.nl

ISSN 0167-2363

Foto omslag: Jongere uit Sierra Leone
Foto: Freek Visser

Interactief

Op 11 juli 2008 stonden acht jongeren met twee begeleiders op Schiphol. Bestemming: Maputo, Mozambique. Twee en een halve week later kwamen ze terug, met Mozambique in hun hart gesloten.

4

Inhoud

Interview

Dick Kleinhesselink spreekt met bisschop Alexander Johan Malik over de situatie in Pakistan.

8

Standplaats: Kameroen

Jan Cappon werkte ruim twee jaar mee aan het landbouwprogramma van de Lutherse Broederkerk (EFLC). Hij vertelt wat het project heeft opgeleverd.

15

Interactief	4
Binnenland	6
Interview	8
Kinderen in de Knel	10
Campagne	12
Berichten/Column	13
Noodhulp	14
Standplaats	15

Mozambique in ons hart

Jongeren ervaren Afrika

Op 11 juli 2008 stonden wij, een groep van acht jongeren en twee begeleiders, op Schiphol met bestemming Maputo, Mozambique. Twee en een halve week later kwamen we terug, maar nu met Mozambique in ons hart gesloten. Veel mooie ervaringen met de Mozambicanen en hun cultuur rijker.

Onze groep bestond uit acht jongeren uit vijf verschillende gemeenten in Noordoost-Brabant. In Mozambique verbleven we in Ricatla, een plaatsje niet ver van de hoofdstad Maputo. De door Kerk in Actie uitgezonden medewerkers Hette Domburg en Petra Doorn, werkzaam als docent in het Theologisch Seminarie te Ricatla, speelden een belangrijke rol in het programma. In Ricatla studeren ongeveer vijftig mensen theologie.

In het najaar van 2007 kregen alle gemeenten, die onder de classis van 's Hertogenbosch vielen, de uitnodiging een jongerenreis naar Mozambique te organiseren. Dit was een initiatief van Kerk in Actie in samenwerking met de classis. Het doel was om jongeren uit Nederland kennis te laten maken met het leven in een land als Mozambique, en daarmee met een andere cultuur en geloofsbeleving.

Spreken over geloofs- en levensvragen

Tijdens onze reis hebben we verschillende activiteiten ondernomen, op maatschappelijk, cultureel en religieus gebied. Deze activiteiten deden we samen met een groep Mozambicaanse studenten van het seminarie.

Het is ongelofelijk dat je in zo'n korte tijd een band met mensen uit een totaal andere cultuur en leefomgeving kunt opbouwen. Voordat de reis begon hebben we diverse ontmoetingsdagen gehad om ons voor te bereiden en om kennis met elkaar te maken. Iedereen was benieuwd naar het contact met de studenten. We waren nieuwsgierig hoe die contacten zouden verlopen. We hadden niet verwacht dat de studenten ons vrij snel directe en moeilijke vragen zouden stellen. In het begin ging het vooral om vragen over het geloof. De studenten

vroegen ons of wij geen dominee wilden worden. Het was moeilijk om uit te leggen dat wij een andere manier van geloofsbeleving hebben en dat een aantal van ons helemaal niet zo zeker is van het geloof. De Mozambicanen konden dit moeilijk begrijpen. Zij stellen zich de Nederlandse kerk ongeveer voor zoals zij in Mozambique gewend zijn. Daar horen kerk en geloof vanzelfsprekend bij het leven. Van jongs af maakt het geloof een belangrijk deel uit van hun leven. Natuurlijk zijn er in Mozambique ook mensen die geen godsdienst aanhangen, maar dit is een klein percentage van de bevolking.

Ondanks het onbegrip van zowel de Mozambicaanse als van de Nederlandse kant zijn er mooie gesprekken gevoerd over de verschillen in geloof en cultuur. Na verloop van tijd werden de gesprekken diepgaander. We spraken over persoonlijke

ervaringen in de oorlog, over familie, over de beleving van het geloof, over vriendschap en liefde en het vinden van een partner. En dan te bedenken dat de mensen in Mozambique niet gewend zijn hun eigen mening te uiten! Dit heeft misschien te maken met de koloniale achtergrond van het land. Wat opviel was dat de studenten veel gebruikmaken van wat ze op school leren, vooral als achtergrondinformatie. In Nederland zijn we meer gewend om op school te discussiëren over de lesstof. In het begin vonden enkelen van onze groep het lastig dat de studenten vooral spraken over 'wat de Mozambicanen denken'. Later hoorden we dat daar toch een persoonlijke mening in verscholen ligt. We kregen er meer begrip voor.

Armoede en levenslust

De reis heeft een gigantische indruk op ons gemaakt. Mozambique is een land dat zo anders is dan ons eigen land, en ook zo anders dan een vakantieland waar we gewoonlijk naartoe gaan. We hebben verschillende bezoeken afgelegd aan gemeenten, projecten en dorpen. We werden hartelijk ontvangen met zang en dans. De armoede was overal aanwezig. De Mozambicanen hebben over het algemeen een zwaar leven. Op straat zie je veel men-

De keuken van het Theologisch Seminarie in Ricatla

sen die spulletjes aan het verkopen zijn om een beetje geld te verdienen waar ze van kunnen leven. Toch zullen we de levenslust en het geluk die zij uitstraalden niet snel vergeten. In Nederland kunnen we nog veel leren van hun doorzettingsvermogen, leer-gierigheid en de wil om wat van hun leven te maken!

Wederzijdse gastvrijheid

In Ricatla wonen veel studenten. Mozambique is bijna drieduizend kilometer lang. De meeste studenten komen uit de noordelijke provincies. Ze zien hun familie en vrienden weinig. De studenten, soms met hun gezin, hebben weinig geld en bezitten weinig. De huizen, waarin ze wonen, zijn schaars ingericht. We hebben het verhaal gehoord van een student die met zijn vrouw en vijf kinderen één matras moet delen. Alle kinderen slapen op de grond of op een rieten matje. De studenten missen

matrassen, maar ook klamboes, stoelen en tafels. Vaak moeten ze op de grond stude-ren en eten. Dit is behoorlijk lastig en bovendien erg koud. Om deze reden willen we het seminarie steunen. Een goede slaapplek voor de kinderen en klamboes om jezelf en je familie te beschermen zijn immers een van de belangrijkste basisvoor-zieningen. Ook tafels en stoelen zijn belang-rijk. We hebben besloten geld in te zamelen voor de studenten en hun familie. Na van de Afrikaanse gastvrijheid genoten te heb-ben, kunnen we op deze manier laten zien dat ook wij gastvrij zijn.

Daniëlle Kistemaker en Arne Tiemersma maakten beiden deel uit van de jongerenreis naar Mozambique afgelopen zomer.

Deelnemers jongerenreis Mozambique

De groep bestond uit acht jongeren uit vijf verschillende gemeenten in Noordoost-Brabant: Marlies van Aalten, Hanneke Blom, Daniëlle Kistemaker, Iris Korver, Paul Meerdink, Lotte Rinkel, Ingrid Smit en Arne Tiemersma. De groep werd begeleid door Alke Liebich, predikant te Oss en Linda van de Kamp, antropoloog en tolk.

De jongeren hebben veel opgetrokken met studenten van Ricatla en zijn bereid over hun ervaringen te vertellen. Met presentaties en benefietavonden willen ze tevens geld bij elkaar brengen voor Ricatla. Zie ook de weblog van de jongeren (<http://mozambiquereis.waarbenjij.nu>) en 'Standplaats: Mozambique' in het septembernummer van *Vandaar*. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met ds. A. Liebich, tel.nr. (0412) 47 22 86, e-mail: a.liebich@kpnplanet.nl.

Vakanties met aandacht en zorg

Op vakantie gaan is heerlijk, maar niet voor iedereen vanzelfsprekend. Zeker niet als je wat ouder wordt of zorg nodig hebt. Met financiële steun van en in samenwerking met Kerk in Actie organiseert het VakantieBureau van de Interkerkelijke Stichting Diaconaal Vakantiewerk al meer dan vijfenveertig jaar vakanties voor mensen die niet (meer) zo gemakkelijk op vakantie gaan.

De inzet van ruim veertien honderd vrijwilligers is onmisbaar in deze weken, evenals financiële steun zoals u die tijdens de collecte op 16 november jl. hebt kunnen geven.

Gasten en vrijwilligers

De gasten tijdens de diaconale vakantie-weeken zijn bijvoorbeeld ouderen, al dan niet met een kwetsbare gezondheid, en die aangewezen zijn op zorg en/of rolstoelgebonden zijn, alsook ouderen met een visuele beperking. Ook zijn er vakanties voor (echt)paren, van wie een van de partners dementerend en thuiswonend is. In 2009 is er een vakantie-week voor mantelzorgers met partner (tot vijfenzestig jaar). In samenwerking met YMCA Vakanties worden er ook vakanties voor eenoudergezinnen georganiseerd. Kortom, een keur

aan vakanties voor verschillende doelgroepen die gemeen hebben dat ze vaak, om wat voor reden dan ook, buiten het aanbod van de reguliere vakanties vallen.

De vakanties vinden plaats op verschillende locaties. Zo zijn er weken in VakantieHotel De Werelt in Lunteren en in het vakantiecentrum F.D. Roosevelthuis in Doorn. Sinds een paar jaar staat ook een vaarvakantie met het aangepaste schip 'de Prins Willem-Alexander' op het programma.

De inzet van ruim veertien honderd vrijwilligers per jaar is onmisbaar. De vrijwilligers begeleiden, verzorgen en ondersteunen de

gasten tijdens hun vakantie. Er zijn niet alleen vrijwilligers die meegaan als verzorger maar ook vrijwilligers die zich inzetten voor de recreatie, of die meegaan als pastor.

De mooiste gesprekken

Evamarion Scherrewitz is een van de vrijwillige pastores. Zij is sinds een aantal jaren pastor tijdens de diaconale vakantie-weeken. De sfeer tijdens die weken ervaart zij als heel bijzonder: 'Ik had daar ook als gast kunnen zitten,' noemt zij als voornaamste drijfveer om zich actief in te zetten voor het diaconaal vakantiewerk. Het had namelijk

Evamarion Scherrewitz

niet veel gescheeld of zij had als gast deel kunnen nemen aan een vakantie week. Twaalf jaar geleden raakte zij zwaar gehandicapt als gevolg van een ernstig herseninfarct. 'Ik heb alles opnieuw moeten leren,' zegt ze. 'Lopen, zien, horen, me concentreren, omgaan met emoties...'

Evamarion Scherrewitz kan niet meer voor de klas staan, maar haar onderwijservaring komt haar nog steeds goed van pas. Ze is nu spiritueel therapeut. Vanuit de christelijke spiritualiteit helpt ze anderen die 'de weg kwijt zijn naar zichzelf'.

Een folder van Kerk in Actie wees haar de weg naar de vakantie week van het VakantieBureau. Gewoontegetrouw gaf ze wat geld, totdat ze de folder beter ging lezen. 'Wat doe ik eigenlijk?' vroeg ze zich af. 'Geld geven..., maar misschien moet ik iets van mezelf geven?' En dat deed ze. Het hele pakket aan ervaringen, zowel persoonlijk als wat werk betreft, maakt Evamarion Scherrewitz tot een pastor die het vertrouwen van veel gasten geniet. Ze is de gasten tot steun en krijgt er het nodige voor terug. Ze vertelt: 'We voeren de mooiste gesprek-

ken over de zin van het leven. En dan zijn er nog de kerkdiensten. Het VakantieBureau vroeg of ik een kerkdienst wilde houden. Dat vond ik een mooie ervaring. Het bleek dat veel mensen na afloop, naar aanleiding van de dienst, verder wilden praten.'

Evamarion Scherrewitz heeft de smaak van de vakantie week te pakken. Het geeft haar veel voldoening om een paar keer per jaar pastor te zijn, altijd in een groep waar veel zorg nodig is: 'Ik kan dit doen omdat ik zelf ondervonden heb wat het is om een herseninfarct te hebben. Het geeft me een goed gevoel dat ik iets met die ervaring kan doen. En ik krijg er veel liefde voor terug.'

Het is genieten hier

Ook gasten genieten. De vijfenzeventigjarige Tinie Brinksma uit St. Nicolaasga maakte dit jaar voor het eerst een diaconale vakantie week mee, een week in Het Bosgoed in Lunteren. 'Lunteren is net iets voor jou,' zei een ouderling van haar kerk tegen haar. 'Daar organiseert het VakantieBureau aangepaste vakanties, voor mensen zoals jij.'

Tinie Brinksma bedacht zich geen moment: 'Ik had echt behoefte aan een week vakantie. En voor mijn man was het ook goed, die had toen toch vakantie.'

Tinie Brinksma heeft genoten van een week waarin zij het gevoel had dat alles om de gasten draaide. 'Geweldig, zó heb ik het nog nooit gehad,' zei ze vol verbazing. 'Het is genieten daar. De sfeer was fantastisch. We waren met eenendertig gasten en twintig vrijwilligers. Onderling hadden we veel contact. Ik was er met mijn schoonzus, maar ik heb met iedereen gesproken.'

Tinie Brinksma was wat mobiliteit betreft

afhankelijk van een rolstoel. Haar zelf-gemaakte kleurige jasje reflecteerde haar opgewekte karakter. Met smaak vertelde ze over de creatieve activiteiten waar ze aan deelgenomen had. Vol trots liet ze een sjaal in wording zien: 'Ik heb meegedaan met breien, daar ben ik dol op.' Even enthousiast vertelde ze over de rolstoelfiets waar ze met een vrijwilliger de buurt mee had verkend en over het winkelen in Lunteren. Volgend jaar boekt ze weer een vakantie via het VakantieBureau. En in die tussentijd bewaart ze dierbare herinneringen: 'Ik heb een dagboekje bijgehouden, dat helpt me de herinneringen aan deze week vast te houden.'

Anne de Vries - Robijn is werkzaam bij het VakantieBureau.

Gast of vrijwilliger?

Bij het VakantieBureau kunt u terecht voor meer informatie. Ook kunt u daar de Vakantiegids 2009 en/of de informatiegids voor vrijwilligers aanvragen. Het VakantieBureau, Postbus 6, 6740 AA Lunteren, tel.nr. (0318) 48 66 10, e-mail info@hetvakantiebureau.nl, www.hetvakantiebureau.nl.

Financiële ondersteuning

Kerk in Actie ondersteunt het werk van het VakantieBureau jaarlijks. Wilt u dit werk steunen, dan kunt u uw gift overmaken op giro 456, Kerk in Actie, o.v.v. project D 730.001, diaconale vakanties.

Tinie Brinksma

Heb oog voor onze levendige kerk!

Gesprek met Alexander John Malik, bisschop van de Kerk van Pakistan

Alexander John Malik, bisschop van de Church of Pakistan (CoP), was in september jl. een paar dagen in Nederland. Hij vertegenwoordigde als moderator de acht kerkprovincies van de Kerk van Pakistan op de CoP Mission Partners Meeting, een jaarlijkse overlegvergadering van westerse zendingpartners. Relatiebeheerder Dick Kleinhesselink sprak met hem over de situatie in Pakistan, over de knelpunten en mogelijkheden, over de relatie christenen en moslims, over het geweld in Pakistan en over de relatie met de Protestantse Kerk in Nederland.

Pakistan is ongeveer tweeëntwintig keer zo groot als Nederland en heeft ongeveer honderd en zeventig miljoen inwoners. Christenen vormen in Pakistan een zeer kleine minderheid. Ze hebben nog steeds een laag aanzien in de Pakistaanse maatschappij. De verenigde protestantse Kerk van Pakistan (Church of Pakistan) is de grootste protestantse kerk. De CoP herbergt uiteenlopende zendingstradities, namelijk die van de anglicanen, lutheranen, methodisten en de Schotse presbyterianen. Kerk in Actie ondersteunt de landelijke Kerk van Pakistan met een aantal projecten. Een van de projecten valt onder het protestantse bisdom Lahore, waar bisschop Alexander John Malik al achten-twintig jaar kerkleider van is. Dit is het gezondheidsproject St.Thomas in de sloppenwijken van Islamabad.

Welke knelpunten en welke mogelijkheden komt u tegen in uw positie?

'De CoP heeft een episcopale kerkstructuur. De functie van de moderator is beperkt. De moderator treedt alleen op bij conflicten, en is gedurende drie jaar de officiële vertegenwoordiger van de kerk. De zeven andere bisschoppen zijn autonoom en onderhouden elk een eigen band met donoren en zendingorganisaties. Behalve moderator ben ik protestants bisschop in Lahore. Een kerkprovincie die zich uitstrekt tot aan Islamabad in het noorden.

We hebben als christenen nauwelijks invloed. Velen wonen in sloppenwijken en beschouwen zichzelf als ondergeschikt. Maar bij de laatste landelijke verkiezingen voelden we ons vrijer, en waren we niet beperkt tot het uitbrengen van onze stem op geselecteerde kandidaten voor de minderheden. We willen ons laten kennen als volwaardige Pakistanen.'

'Zending en missie hebben in de koloniale tijd voor scholen en ziekenhuizen gezorgd. Goede zendingsscholen zijn ongeveer vijfendertig jaar geleden door de staat genationaliseerd en stellen nu niet veel meer voor. Tegelijkertijd hebben we met leningen en investeringen in de stad Lahore vanaf onge-

veer 1980 een goedlopend christelijk onderwijsstelsel opgezet dat geheel in zichzelf kan voorzien. Je kunt meer schoolgeld vragen van moslimouders die willen dat hun kinderen goed en open onderwijs ontvangen. Met die extra inkomsten zijn de christelijke dorpsscholen te betalen. Kinderen van christelijke ouders krijgen namelijk nauwelijks een plaats op een overheidschool.'

'Binnenkerkelijk zijn er ook knelpunten. Zo zijn de bisschopsverkiezingen niet altijd goed verlopen. Ook zijn er rechtszaken over kerkgronden. Dat zijn vervelende dingen die in de Pakistaanse rechtszalen kunnen blijven doorzeuren. En er zijn te veel verschillende kerkgemeenschappen en minikerkes. Verschillen worden soms opgeklapt. Vooral bij de moslimgemeenschap slaan we dan een slecht figuur. Het verzwakt ons als kwetsbare christenminderheid. Maar ik ben ook trots op mijn kerk. Ik voel me verbonden met mijn land en mijn cultuur!'

Hoe is de relatie tussen christenen en moslims?

'Christenen hebben van oorsprong een culturele achterstand en worden gezien als tweederangsburgers. Moslims beschouwen christenen als een overblijfsel van de Engelse overheersing. Ze zien hen als niet-

Kerkdienst in Pakistan

Bisschop Alexander John Malik

loyale Pakistanen. De oorlogen in het Midden-Oosten, Irak en Afghanistan hebben christenen in Pakistan moeten bezuren met aanvallen op kerken, scholen en dorpen. Het dagelijkse contact tussen christenen en moslims, als burens in de straat, kan best goed zijn. Het zijn de extremistische en fanatieke geestelijke leiders van de islam die verdeeldheid zaaien. De kerk probeert daar een gematigde houding in te nemen. Maar jullie in het Westen moeten weten dat niet alle moslims terroristen zijn, en mijn moslimbroeders in Pakistan moeten leren dat niet alle christenen anti-Pakistan zijn.'

Hoe kijkt u aan tegen het geweld in Pakistan?
'Het extremisme in Pakistan is jarenlang gevoed. Het begon al toen Amerika een buffer tegen Rusland wilde vormen. Maar ook het Pakistaanse leger, de politie en de regering gaan niet vrij uit. De terreuraanslagen zijn anti-westers, maar zijn ook tegen de eigen regering gericht die ervan verdacht is pro-westers te zijn. De aanslag op het Marriot Hotel in Islamabad in september is een voorbeeld van de 'problemen' en laat zien dat de Pakistaanse politie en de veiligheidsdiensten de terreur niet altijd het hoofd weten te bieden.'

'Het geweld richt zich niet specifiek tegen de christenen. Dat was tien jaar geleden wel anders. Christenen zijn kwetsbaar omdat ze een zwakke minderheidspositie hebben. Verder wonen er in Islamabad bijna geen buitenlandse christenen of andere buitenlanders meer. Dit heeft onder andere tot gevolg dat het St.Thomas gezondheidsproject minder donaties vanuit Pakistan zelf krijgt. Maar we moeten als Pakistaanse christenen leren onze angst te overwinnen en vertrouwen stellen in een goede toekomst. Alleen zo kunnen we sterk zijn. En ik hoop dat de Protestantse Kerk in Nederland het gezondheidsproject blijft steunen. Ik ben ook dankbaar voor de ondersteuning van de laatste vijf jaren. Het gaat immers om mensen die een zeer fragiele status hebben.'

Wat verwachten christenen in Pakistan van een land als Nederland?

'Het gros van mijn kerkleden denkt dat heel Europa christelijk is. Ze verwachten hier met open armen te worden ontvangen. Ik verwacht zelf dat Nederland werk maakt van mensenrechten en dat ze die ook aan de orde stelt bij de Pakistaanse regering. Ook verwacht ik dat er een grotere bewustwording komt dat er zo weinig gerechtig-

heid is voor mensen die geen macht hebben en die niet gehoord worden. Ik hoop ook dat de Nederlandse kerk positieve zaken in de Kerk van Pakistan ondersteunt en daarover publiceert. Mijn kerk is een levendige kerk. Heb daar oog voor. En neem de Kerk van Pakistan op in jullie gebeden!'

Wat was voor u een belangrijk bespreekpunt tijdens het overleg met de westerse zendingspartners in Utrecht?

'Als kerkleider en als penningmeester van het CoP-Theological College maak ik me zorgen over het afnemende niveau van de opleiding. Er worden wel theologen opgeleid in Pakistan, maar er zijn te weinig mensen die promoveren. Ik merk ook dat er bij de westerse zendingspartners minder bereidheid is om tekorten in de begroting op te vangen. Gelukkig heeft Kerk in Actie wel besloten om het Interdenominale protestantse Theologisch Seminarie in Gujranwala te blijven ondersteunen, want daar worden ook CoP-dominees opgeleid. De huidige tijd vraagt goede opleidingen.'

Dick Kleinhesselink is relatiebeheerder van de afd. Zending en landencoördinator Pakistan bij ICCO en Kerk in Actie.

Recht op fatsoenlijk werk

Aniek en Maria zijn twee hardwerkende jongeren. Aniek is veertien jaar en zit op het vmbo in Amersfoort. Haar grote hobby is msn'en. Ze heeft een bijbaantje als vakkenvuller in een supermarkt. Want als je veertien bent, mag dat in Nederland. Ze werkt alleen na schooltijd, maximaal twaalf uur per week. Ze zou wel meer willen werken, maar dat mag niet van haar baas. 'Best stom, maar gelukkig krijg ik wel goed betaald. Van het geld koop ik merkkleding en ga ik uit. En mijn mobiel moet ik er ook van betalen.'

Ook Maria is veertien jaar. Ze woont in Guatemala. Evenals Aniek heeft ze een baan, maar haar werkweek ziet er heel anders uit. Ze werkt in de agro-industrie. Daar sorteert en verpakt ze groente, zes dagen per week, negen uur per dag. Aan het eind van de dag zitten haar handen vol kleine wondjes. Haar salaris geeft ze aan haar ouders. Haar vader is werkloos en haar moeder verdient wat bij met schoonmaken. Maar dat is niet genoeg om het gezin te onderhouden. Maria moet dus bijspringen. Ze draagt als een volwassene verantwoordelijkheid voor het gezinsinkomen. 'Toen ik acht jaar werd, ben ik begonnen met werken. 's Avonds ben ik doodmoe. Tijd en zin om naar school te gaan heb ik niet meer na een werkdag. Dat vind ik natuurlijk erg jammer, maar het is belangrijker dat we geld hebben om eten en kleren te kopen.'

Veilige regels

In veel landen mogen kinderen vanaf veertien jaar werken. Maar wel binnen veilige regels. In Nederland is het toegestaan dat kinderen van veertien jaar op schooldagen twee uur werken en zaterdags zes uur, met een maximum van twaalf uur per schoolweek. Er zijn ook regels voor de aard van de werkzaamheden. Kinderen mogen alleen 'niet-industriële hulparbeid van lichte aard' verrichten. Ze mogen niet zelfstandig werken of in een fabriek aan de slag zijn. Kassawerk is niet toegestaan en ook risicovol werk is verboden.

In Guatemala gelden - gelukkig - ook regels, al zijn die veel ruimer dan in Nederland. Kinderen van veertien jaar mogen maar liefst zeven uur per dag werken. Ook daar hebben kinderen recht op goede werkomstandigheden, regelmatige pauzes en voldoende loon. De praktijk leert echter anders. Kinderen maken vaak even lange dagen als volwassenen en met de veiligheidsnormen neemt de werkgever het niet zo nauw. Het minimumloon in Guatemala is nauwelijks fatsoenlijk te noemen: US \$ 230,-. Sommige meisjes verdienen echter niet meer dan US \$ 34,- per maand. De kinderen hebben weinig keuze. Ze gehoorzamen veelal hun ouders, die willen dat ze in de fabriek gaan werken, want geld voor verdere scholing of een vakopleiding is er niet. Hoewel scholing gratis zou moeten zijn, is het dat niet en de meeste kinderen gaan vanaf twaalf of dertien jaar niet meer naar

school. Werkgevers maken er dankbaar misbruik van. Ouders en kinderen kennen hun rechten niet en durven ook niet goed voor zichzelf op te komen. Want dat wordt meestal afgestraft met bedreigingen of, erger nog, ontslag.

Ceadel

In Guatemala is veel werk in de exportindustrie voor textiel en agrarische producten. Het gaat daarbij vooral om buitenlandse bedrijven die grote belastingvoordelen genieten. Als de grond hen te heet onder de voeten wordt, zijn ze snel verdwenen. Er vestigen zich daarom steeds nieuwe bedrijven. Vooral deze zijn verantwoordelijk voor het aannemen van kinderen onder de veertien jaar en van jongeren van veertien tot achttien jaar. De situatie is moeilijk aan te pakken. Het gaat immers om oudere kinderen die mogen werken. En de bedrijven zijn vaak gerenommeerd en hebben veel macht. De organisatie Ceadel, die door Kerk in Actie gesteund wordt, zet zich in voor deze kinderen en hun ouders. Dit door de naleving van de arbeidswet scherp in de gaten te houden. Als bedrijven zich niet aan de regels houden, schakelt Ceadel de inspectie in of klaagt ze de bedrijven aan. Deze aanpak heeft succes. Het is al meerdere keren gelukt om een bedrijf vrij van kinderarbeid te maken en ervoor te zorgen dat de arbeidswetgeving nageleefd wordt. Ceadel zorgt ook voor jongeren die hierdoor op straat komen te staan. De organisatie biedt hen basisonderwijs, alfabetiseringscursussen, cursussen over kinderrechten en arbeidsrecht en (vak)opleidingen, zoals kookcursussen, opleidingen tot kapster en computerlessen. Hierdoor maken zij kans op een eerlijke en goede baan, die bij hen past. Ceadel werkt met de ouders door huisbezoeken en voorlichtingsavonden. Steeds meer ouders zijn ervan overtuigd dat hun dochters recht hebben op onderwijs en dat dit hen een betere toekomst geeft.

Nancy, voormalig kindarbeider in de agro-exportindustrie, heeft weer hoop gekregen op een zelfstandig bestaan. Ze vertelt: 'Ik begon toen ik twaalf jaar was en maakte lange dagen in de fabriek. Nu heb ik bij Ceadel leren lezen en schrijven. We leren ook over onze arbeidsrechten. Het leukste vind ik de kookcursus. Ik kan hele lekkere spaghetti maken!'

Deze maand is het zestig jaar geleden dat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens door de Verenigde Naties werd aangenomen. Het meest bekend uit deze verklaring is wel het recht op vrije meningsuiting. Ook de arbeidsrechten zijn erin vastgelegd, namelijk in Artikel 23:

- Een ieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtvaardige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.
- Een ieder, zonder enige achterstelling, heeft recht op gelijk loon voor gelijke arbeid.
- Een ieder, die arbeid verricht, heeft recht op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zodanig met andere

middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld.

- Een ieder heeft het recht om vakverenigingen op te richten en zich daarbij aan te sluiten ter bescherming van zijn belangen.

Zie ook: www.ilo.org, de website van de International Labour Organization.

Tijdens de kerstcampagne van Kinderen in de Knel staat dit jaar het werk van Ceadel in Guatemala centraal. Meer informatie over deze campagne en de bijbehorende collecte kunt u vinden op: www.kerkinactie.nl/collectes. Een interview met de directeur van Ceadel, Gladis Marroquin, die zich inzet voor het handhaven van arbeidsrechten van jonge meisjes in de exportindustrie staat eveneens op deze website (rubriek Kinderen in de Knel, Kerst '08).

*Jacomine Oosterhoff werkt namens Dirigo als freelance tekstschrijver voor Kerk in Actie;
Thilly de Boer is relatiebeheerder Kinderen in de Knel bij ICCO en Kerk in Actie.*

Een ramp laat je niet los

40dagentijdcampagne 2009

Miljoenen mensen worden nog elke dag geconfronteerd met de pijnlijke herinneringen aan de ramp die hen ooit trof. De eerste crisis is voorbij en hun leven lijkt weer op orde. Maar verdriet en trauma's verwerk je niet zomaar, en voor verzoening is blijvend moed en kracht nodig. Tijdens de 40dagentijdcampagne in 2009 wil Kerk in Actie - samen met u - laten zien dat ze naast al deze mensen blijft staan. Want een ramp laat je niet los.

Wederopbouw

Afgelopen jaar was het thema 'Vergeten worden is ook een ramp'. In 2009 ligt de nadruk op wederopbouw na rampen en op de vraag 'Waarom duurt het zo lang?'. Want iedereen die een ramp heeft meegemaakt, weet dat alleen de eerste noodhulp niet voldoende is. Je hebt een lange adem nodig om er echt weer bovenop te komen. Tijdens de campagne staan zes projecten in binnen- en buitenland centraal. Alle projecten draaien om wederopbouw. Om christenen en moslims op de Molukken bijvoorbeeld, die na hevige conflicten in gesprek gegaan zijn om elkaars kant van het verhaal te ontdekken. Ze willen zo onderlinge haat en vooroordelen loslaten en samen werken aan vrede.

Een ander project dat tijdens de campagne centraal staat helpt mensen, die zonder geldige verblijfspapieren in Nederland zijn, bij vrijwillige terugkeer naar hun thuisland. Vaak hebben familieleden lang gespaard om iemand naar Europa te krijgen. Er is veel moed nodig om dan met lege handen terug te keren en opnieuw te beginnen.

Sterke vrouwen

Dat je voor wederopbouw een lange adem nodig hebt, blijkt uit de schrijnende verhalen van de vrouwen van Kiwepi. Deze vrouwenorganisatie in Uganda richt zich op de bijdrage van vrouwen aan vredesopbouw en de opvang van ex-kindsoldaten die met baby's terugkwamen uit de bush.bush. Want meer dan twintig jaar lang werden delen van Noord-Uganda geterroriseerd door het 'Leger van de Heer'. Het werd een van de meest gruwelijke conflicten van de afgelopen tijd. Het rebellenleger, dat het gebied onveilig maakte, bestond voor tachtig procent uit ontvoerde kinderen. Het leger zette ontvoerde jongens in als soldaten en liet meisjes werken als seks-slaven.

Kinderen die probeerden te ontsnappen werden op gruwelijke wijze vermoord. In totaal werden meer dan 26.000 kinderen ontvoerd. Op dit moment is het rustiger, maar de echte vrede is er nog niet. Veel vrouwen zijn slachtoffer geworden en moeten zwaar getraumatiseerd de draad van hun leven, samen met hun kinderen, weer oppakken.

Kwetsbaarheid en kracht

Elise Kant, medewerkster van ICCO en Kerk in Actie, reist regelmatig naar Uganda en houdt een dagboek bij over haar ervaringen. Zij schrijft onder meer: 'De vrouwen struikelen bijna over elkaars verhalen. Allemaal willen ze vertellen: wat ze bereikt hebben of waar ze vast lopen. De leden van Kiwepi in hun prachtige jurken en de meisjes die zwanger of met een kind uit de bush.bush terugkwamen, allemaal vertellen ze. Ik zie dat ze allemaal in een ander stadium zijn. De een maakt grappen, de ander komt huilend naast me zitten. Iedereen hier heeft vreselijke dingen meegemaakt. En juist op deze plek wordt ook het meest feest gevierd. Er wordt gedanst, gezongen en taart gegeten. Hier wordt wat goed gaat gevierd en wat fout gaat gedeeld. Kracht en kwetsbaarheid schuren in oorlogssituaties tegen elkaar aan. Waar val je over de rand van je eigen kunnen en waar krabbel je weer op? En hoe komt dat dan? Door een woord, doordat iemand luistert of er gewoonweg is, of door eindeloos je eigen verhaal te vertellen? Of vooral door geduld, met jezelf, de ander en de wereld? Mooi, hoe de kracht in deze vrouwen het steeds weer wint, ondanks alles. Ze zijn niet onkwetsbaar, zelfs niet onbreekbaar, maar ze buigen om en staan weer op.'

Emmy Bregman is communicatie-medewerker Kerk in Actie.

In de 40dagentijdkrant kunt u meer lezen over de zes projecten die tijdens de campagne centraal staan. Deze gratis krant is te bestellen via de webwinkel van de PKN. Zie: www.kerkinactie.nl/40dagentijd.

In het kader van de 40dagentijdcampagne zijn acht jongeren op eerste kerstdag naar Sierra Leone vertrokken om daar met eigen ogen te zien wat wederopbouw betekent. Tijdens de veertigdagentijd kunnen gemeenten hen uitnodigen om over hun ervaringen te vertellen. Het gaat dan vooral om de vraag waar mensen ver weg en waar de jongeren zelf perspectief zien na jaren van onrecht en oorlogsgeweld. Zie: www.kerkinactie.nl/40dagentijd.

Rommie Nauta Vergeving en verzoening

Column

Gezocht: Oecumenische begeleiders in Israël en de Palestijnse gebieden

Kerk in Actie zoekt mensen die drie maanden als vrijwilliger willen meewerken in Israël en de Palestijnse gebieden aan het Programma voor Oecumenische Begeleiding (EAPPI).

Het is de taak van de oecumenische begeleiders om door hun aanwezigheid, bij bijvoorbeeld checkpoints, bij te dragen aan vrede en naleving van de mensenrechten in Israël en de Palestijnse gebieden. De bevolking in met name de Palestijnse gebieden wordt ernstig in haar bewegingsvrijheid beperkt door de aanwezigheid van checkpoints, de zogenaamde veiligheidsbarrière en incidentele acties.

Nadere informatie: Feije Duim,
e-mail: Feije.Duim@ICCOenKerkinActie.nl,
tel.nr. (030) 880 18 24.

Zie ook: www.eappi.org

Nieuwe belastingregels

Algemeen Nut Beogende

Instellingen (ANBI)

Op 1 januari 2008 zijn voor algemeen nut beogende instellingen (ANBI) de belastingregels veranderd op het gebied van schenking, successie en aftrek van giften (inkomsten- en vennootschapsbelasting). Alleen instellingen die de belastingdienst heeft aangewezen als 'een ANBI' kunnen gebruikmaken van de fiscale voordelen.

Wat houdt dit in?

Een ANBI hoeft geen successierecht of schenkingsrecht te betalen over erfenissen. Verder zijn schenkingen die de ANBI ontvangt in het kader van het algemeen belang, alsook uitkeringen die een ANBI doet in het algemene belang, vrijgesteld voor het recht van schenking. Een donateur kan giften aan een ANBI van de inkomsten- of vennootschapsbelasting aftrekken (binnen de daarvoor geldende regels).

Kan een donateur de giften aan Kerk in Actie van de belasting aftrekken? Ja, want ook Kerk in Actie is een ANBI.

Onlangs werd een Rotterdams onderzoek gepresenteerd naar de bijdrage van kerken aan de samenleving. De inzet van vrijwilligers en van kerkelijke organisaties voor hulp aan drugsverslaafden, ex-gedetineerden en anderen, die in de maatschappij buiten de boot vallen, werd begroot op vele miljoenen euro's. De conclusie luidde dat kerken verschillende bevolkingsgroepen bij elkaar brengen en daarmee een belangrijke rol spelen bij het versterken van het sociale verband in de grote steden. Voor geseculariseerde Nederlanders wellicht een verrassende boodschap. In andere continenten zou een dergelijk onderzoek minder opzien baren. Geloof en dagelijks leven staan daar vaak dicht bij elkaar en het belang van godsdienst in de samenleving is meer vanzelfsprekend.

Hette Domburg en Petra Doorn, uitgezonden door de classis Den Bosch naar Mozambique, geven van dit laatste een inspirerend voorbeeld: 'Iemand vertelde ons: 'Als de kerk er niet was, hoe zou ik dan geleerd hebben om te vergeven?' Het klinkt zo simpel, maar we zien hoe diep deze uitspraak gaat. Het is ongelooflijk moeilijk voor mensen om over onderlinge vijandschap heen te stappen. Er is veel wantrouwen en angst voor wat de ander mij zou kunnen aandoen. Er wordt getwijfeld aan de oprechte bedoelingen. Het is belangrijk dat er een gemeenschap is waarin vergeving geleerd wordt, niet alleen de vergeving die we mogen ontvangen, maar ook die we moeten geven!'

Vergeven en verzoenen, het zijn woorden die de kern van het geloof raken en in deze tijd meer dan ooit actueel zijn. Na jarenlange oorlog en strijd gaat Mozambique nu een weg op naar vrede, maar het blijft een lang en moeizaam traject. Ook in andere landen lijken geweld en vijandschap tussen mensen van verschillende afkomst, volk, stam of godsdienst steeds meer toe te nemen. Juist nu komt het erop aan dat kerken zich actief inzetten voor de boodschap van verzoening. Niet om conflicten weg te poetsen en onrecht te ontkennen, maar om muren van vijandschap af te breken (Efeziërs 2: 14).

Een van de drie pijlers van het zendingsprogramma van Kerk in Actie is 'bruggen bouwen'. Kerk in Actie ondersteunt kerken wereldwijd in hun pogingen om bij te dragen aan respect voor anderen, vrede en verzoening. Kerken doen dit onder meer in Mozambique, in het Midden-Oosten, maar ook in Nederland. Het is goed dat de resultaten van dit werk zichtbaar gemaakt worden!

Rommie Nauta is hoofd van het programma Zending van Kerk in Actie.

Hette Domburg en Petra Doorn werken in Ricatla als docent aan het Theologisch Seminarie voor protestants Mozambique. Het werk van de kerken in Mozambique stond centraal in de najaarszendingsweek (2 t/m 9 november '08). Zie ook 'Standplaats: Mozambique' in het septembernummer van *Vandaar* en het artikel op p. 4 - 5 in dit nummer.

Hulp en wederopbouw

ICCO en Kerk in Actie hebben dit jaar dankzij uw steun veel mensen in noodsituaties kunnen helpen. Mensen die werden getroffen door rampen: aardbevingen, overstromingen, orkanen en oorlogen. Bij deze hulpverlening werken ICCO en Kerk in Actie samen met Action by Churches Together International (ACT International) en, als het gaat om een nationale hulppactie, met de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO). Hieronder een paar voorbeelden van de gegeven hulp.

Noodhulp aan ontheemden

Na de verkiezingen in Kenia in december 2007 laaide het geweld daar onverwachts op. ICCO en Kerk in Actie steunden dit jaar onder andere de slachtoffers van deze onlusten. Velen van hen waren gevlucht uit hun dorpen en verbleven in vluchtelingenkampen. Relatiebeheerder Henja Visser bezocht de slachtoffers van het geweld in Kenia. Een verslag van deze reis kunt u lezen op www.kerkinactie.nl/noodhulp (Geweldsuitbarsting Kenia na verkiezingen). De lokale partners van ICCO en Kerk in Actie waren in staat om de vluchtelingen in de kampen te voorzien van onder andere voedsel, tenten, muskietennetten en schoon drinkwater. Ook organiseerden zij bijeenkomsten en workshops met als doel verzoening en herstel van vrede. Op dit moment ondersteunt Kerk in Actie nog het werk van de anglicaanse kerk in het afgelegen noordwestelijke deel van Kenia. Daar, in Turkana, verblijven momenteel ruim tweeduizend mensen in enkele vluchtelingenkampen.

Op 31 december 2007 zag *Lokale Awoi* het huis en de bezittingen van haar werkgever en anderen in de Rift Vallei in vlammen op gaan. Bekenden vonden voor haar ogen de dood. Zij vluchtte naar Turkana, het gebied waar haar voorouders vandaan kwamen. In Turkana ontving zij hulp van enkele lokale kerken, waaronder de partner van ICCO en Kerk in Actie. De lokale kerken richten zich op voedsel, onderdak, psychische bijstand en assistentie bij de onderhandelingen met de overheid, zodat de ontheemden een nieuwe start kunnen maken. Lokale Awoi: 'Ik hoop dat ik in Zuid-Turkana voedsel kan verbouwen. Dan kan ik zelf voor mijn kinderen zorgen.'

Dit najaar besloot Kerk in Actie steun te verlenen aan de ACT partners in Ethiopië waar uitblijvende regen, insecten en gestegen voedselprijzen geleid hebben tot hongersnood. De Ethiopische Orthodoxe Kerk gaat in het oosten van het land hulp bieden middels voedsel en zaden.

Wederopbouw

Eind augustus konden ICCO en Kerk in Actie, met uw financiële bijdrage, mensen helpen die in Haïti door overstromingen en een aantal orkanen waren getroffen. Er is geld ter beschikking gesteld aan de lokale partnerorganisatie Koral, zodat vee en landbouwwerktuigen konden worden gekocht. Daarnaast is steun gegeven bij het herstel van huizen. Ook kregen de mensen gedurende de eerste weken medische hulp en voedselpakketten.

In Bangladesh zijn ICCO en Kerk in Actie doorgestaan met hulp aan mensen die in 2007 getroffen waren door overstromingen en de cycloon Sidr. Het accent ligt op de wederopbouw, zodat mensen weer in hun levensonderhoud kunnen voorzien en in een eigen huis kunnen wonen. Dit jaar hebben de vele gevers het mogelijk gemaakt dat partnerorganisaties van ICCO en Kerk in Actie actief de mensen in Myanmar (Birma) kunnen bijstaan bij het lenigen van de eerste nood. Deze hulp vond plaats na de cycloon Nargis die in mei een spoor van doden en verwoestingen achterliet. Nu worden er plannen gemaakt voor de wederopbouw in het gebied.

Groot bereik

Dit werk is mogelijk door uw steun. Doordat ICCO en Kerk in Actie in samenwerking met ACT International en de Samenwerkende Hulporganisaties optreden, kunnen ze veel slachtoffers van rampen bereiken met hulp.

Henk van IJken is communicatiemedewerker van Kerk in Actie.

ICCO en Kerk in Actie konden in Kenia de vluchtelingen in de kampen voorzien van de eerste levensbehoeften.

ICCO EN KERK IN ACTIE, ACT INTERNATIONAL EN DE SHO

ACT International (www.act-intl.org) coördineert de hulpverlening van kerkelijke organisaties, waaronder ICCO en Kerk in Actie, om samen noodsituaties aan te pakken. Zo ondersteunen ICCO en Kerk in Actie programma's om organisaties sterker te maken, om mensen voor te bereiden op aardbevingen en overstromingen, maar ook om hen te helpen minder kwetsbaar te zijn. Dat kan bijvoorbeeld door inkomen 'duurzaam' te maken: niet afhankelijk van één inkomensbron (bijvoorbeeld niet alleen verbouw van gewassen, maar ook veeteelt of handel). Bij regeringen kaarten ICCO en Kerk in Actie onrecht aan. Daarnaast leiden zij mensen op om problemen individueel of gezamenlijk aan te pakken. Als een ramp leidt tot een nationale geldinzamelingsactie, werken ICCO en Kerk in Actie onder de paraplu van de Samenwerkende Hulporganisaties (www.giro555.nl). Dat doet Kerk in Actie sinds de oprichting in 1989. Van een nationale actie ontvangt Kerk in Actie een deel van de opbrengst om via haar partnerorganisaties ter plekke te besteden.

Na de cycloon Nargis, die in mei van dit jaar een spoor van doden en verwoestingen achterliet in Myanmar (Birma), kunnen nu plannen worden gemaakt voor de wederopbouw.

Standplaats: Kameroen

Ds. Pelalne, bestuurslid ASAPE, en Jan Cappon

Land: Kameroen.

Regeringsvorm: Republiek.

Hoofdstad: Yaoundé.

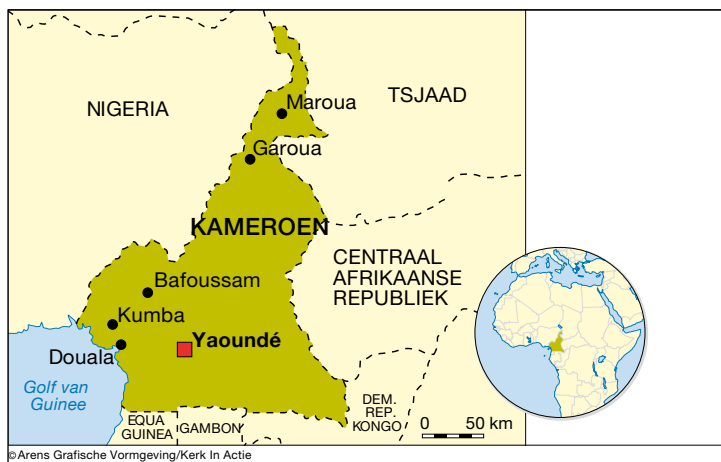
Aantal inwoners: ruim achttien miljoen.

Religie: inheemse godsdienst 40%; islam 20%; christendom 40% (in het noorden ongeveer 10%).

In het noorden van Kameroen werkt Kerk in Actie samen met de Lutherse Broederkerk (EFLC) aan een programma voor voedselzekerheid en duurzame landbouw. De EFLC is een partnerkerk van de Protestantse Kerk in Nederland. Zondag 12 oktober jl. was de collecte gewijd aan het werelddiaconaat waarbij het landbouwprogramma van de Lutherse Kerk centraal stond.

Voorlichting en krediet

Het project voor voedselzekerheid en duurzame landbouw van de Lutherse Broederkerk (ASAPE) geeft voorlichting en verschaft landbouwkrediet voor de verbouw van graan (mais, gierst en rijst). Het krediet wordt toegekend aan de kerkenraden, de jongeren- en de vrouwenverenigingen. Deze verbouwen graan om te verkopen om daarmee hun activiteiten te financieren. Ook de twee lokale ASAPE voorlichters ontvangen krediet; hun land dient als demonstratieveld. Ten slotte wordt krediet gegeven aan twee door de gemeente uitgekozen arme gezinnen. Zo zorgt men ervoor dat het project vooral aan de armsten ten goede komt. De vrouwengroepen krijgen de mogelijkheid om een krediet op te nemen voor anderzortige inkomens genererende

© Arens Grafische Vormgeving/Kerk in Actie

Jan Cappon werkte tot voor kort als landbouwadviseur in Noord-Kameroen. Als uitgezonden medewerker werkte hij ruim twee jaar mee aan het landbouwprogramma van de Lutherse Broederkerk (EFLC). Jan Cappon is verbonden aan de classis West-Brabant. Hij vertelt wat het project in Kameroen voor de bevolking heeft opgeleverd.

activiteiten, zoals graanopslag, geitenhouderij, microhandel en verbouw van groenten. Verder profiteren met name vrouwen van de bijeenkomsten die door de vrouwelijke ASAPE voorlichters in de dorpen worden georganiseerd.

Uitbreiding van het programma

In de overeenkomst van 2005 tussen Kerk in Actie en de EFLC werd gesteld dat het programma, na een start in een van de ruim twintig kerkprovincies, snel uitgebreid zou moeten worden zodat in vijf jaar alle provincies bediend kunnen worden. In het vierde jaar kwam het aantal al op vijftien provincies. Ook het aantal bij het programma betrokken gemeenten is explosief gestegen: van ongeveer dertig in 2005 naar meer dan honderd in 2008.

Training

Ieder jaar in april worden de vrijwillige dorpsvoorlichters geselecteerd en wordt met de training begonnen. Dat gebeurt per provincie in groepen van vijftientwintig tot dertig mensen, vrou-

wen en mannen. De EFLC heeft een eigen drukkerij. In snel tempo konden de boekjes voor de voorlichters gedrukt worden. De boekjes bevatten elementaire kennis over zaad, bestrijdingsmiddelen, gewassen, groenten, management, boekhouden, opslag van granen, bodembehoud, bemesting en veeteelt. Er zijn ook enkele boekjes met meer beschouwende thema's als 'hoe een goed voorlichter te zijn' en 'vrouwen en ontwikkeling'. De training houdt zo veel mogelijk gelijke tred met de introductie van het programma en de distributie van zaad en kunstmest.

De taak van de voorlichters

De voorlichters volgen tijdens het landbouwseizoen - van mei tot december - de ontwikkelingen. Ze verstrekken advies over grondbewerking, zaaien, opbrengen van mest en kunstmest en wieden. Na de oogst verzamelen ze de zakken mais, gierst en rijst. Deze worden door de groepen en individuen, aan wie krediet is verleend, ingeleverd om het krediet terug te

betalen. De voorlichters volgen met name het verloop van de regenval en houden in de gaten of er overstromingen of (insecten)plagen zijn. Zo is het mogelijk goed vast te stellen of er boeren zijn die niet (voldoende) geogst hebben ten gevolge van droogte, overstromingen of (insecten)plagen. In enkele gevallen wordt tot kwijtschelding overgegaan.

Resultaten

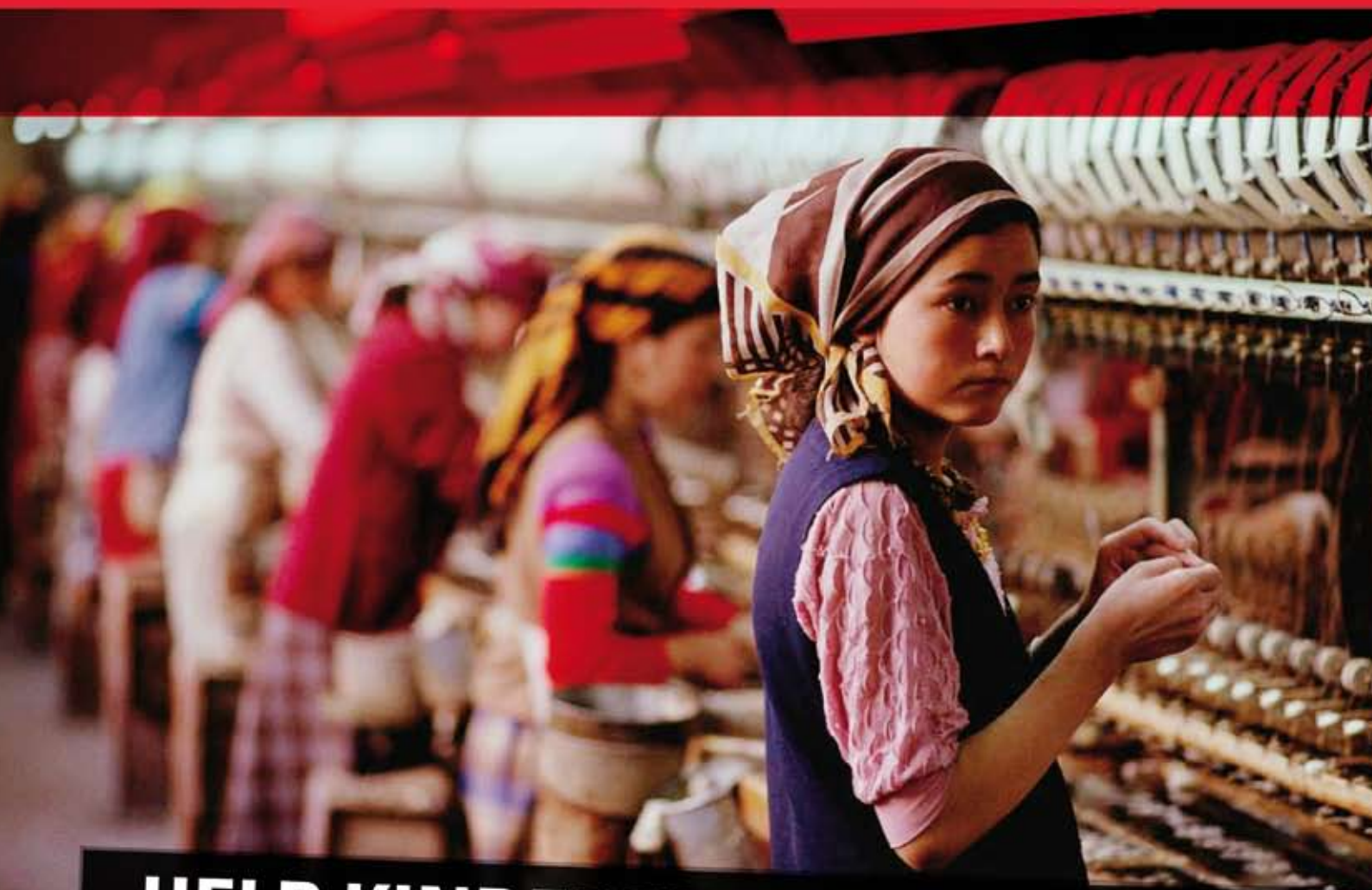
Het resultaat van het verbeterde zaad, de kunstmest en de adviezen van de voorlichters is globaal genomen een verdubbeling van de graanopbrengst van ongeveer een ton naar twee ton per hectare. De opbrengst heeft natuurlijk effect op de terugbetaling van het krediet. Die is over het algemeen goed. Begin 2008 hebben 1678 zakken graan opgehaald; een terugbetaling van ongeveer 75%. Dat het percentage in 2008 aan de lage kant was, kwam doordat in een rijstpolder van vijftig hectare de oogst totaal mislukt was. De terugbetaling door de boeren, die mais en gierst verbouwd hadden, bedroeg ongeveer 85%, net als in 2007. De prijzen in 2008 waren goed, dus kon ASAPE uit de kosten komen. Al met al goede resultaten!

Jan Cappon is ontwikkelingswerker en werkte tot voor kort als landbouwadviseur bij de EFLC in Noord-Kameroen.

Foto: Jan Cappon

FATSOENLIJK WERK?

HELP KINDEREN IN DE KNEL!

KERSTCAMPAGNE 2008

WWW.KERKINACTIE.NL/KINDERENINDEKNEL

**KERK IN
ACTIE
GIRO 456**

